

דף לא.

עין משפט א.ב.ג.ד.ה.

ח"מ סימן ל פעיף ב

עין בסעיף הקודם

עין משפט ז.ז.ט.י.כ.

ח"מ סימן כ פעיף א

א. גם מי שנתחייב בדין אם הביא עדים או ראייה לזכותו^מ סותר הדין וחוזר, אע"פ שכבר נגמר הדין ואפי' אם כבר פרע ע"פ פסק הדין.

ב. אמרו לו הדיינים כל ראייה שיש לך הבא מכאן ועד ל' יום, אע"פ שהביא ראייה לאחר ל' יום סותר את הדין.

ג. אמרו לו הבא עדים או ראייה ואמר אין לי, אע"פ שמצא אח"כ אינו כלום, ואין משגיחין על ראייתו, אבל אם לא אמר אין לי ראייה ע"ק שתק עד שנתחייב בדין, ואח"כ אמר קרבו פלוני ופלוני והעידו^פ סותר הדין.

ד. במה דברים אמורים שאמר אין לי עדים ואין לי ראייה אינו

מ. סנהדרין ל"א ע"א.

נ. שם במשנה וכתב"ג, וה"ה אם קבעו זמן לבא לטעון ולא בא בזמנו שיכול לחזור ולטעון כ"כ הד"מ בשם הרשב"א אם לא שקנו מידו. סמ"ע ס"ק א'. ולפי"ז עדיף א"כ לקנות מידו שאם לא יביא עד זמן מסוים קם דינא ואינו יכול לסתור הדין.

ס. דכיון שאמר אין לי עדים, אנו אומרים שאלו עדי שקר הם, ששכרן אחר שראה שנתחייב בדין, כך פירש רש"י, וכתב הסמ"ע בס"ק ג' דאפי' אם ניכר הדבר שלא שכרן אפ"ה אם הוא גדול ואמר תחילה אין לי עדים וראייה אין מקבלין העדות ע"ש. ושוב אינו יכול להביא עדים אלו אפי' לעדות אחרת דהוי כמודה שהם פסוליין. ועיין נתיבות בחידושים ס"ק ב'.

ע. וה"ה אם טען טענות ולא שאלוהו בי"ד אם יש לו עוד טענות ואמר להם שלא, אם יש לו טענות אחרות יכול אח"כ לטעון טענות האחרות ולסתור הדין, ובלבד שלא יסתור הטענות הראשונות. כ"כ הסמ"ע ס"ק ה', ואפי' שאלוהו ושתק, יכול אח"כ להביא ראייה. כ"כ הש"ך ס"ק ב'.

פ. מתשובת הרא"ש כלל ו'. סי' כ"ו וכלל י"ג סי' י"ט.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

יכול להביא עוד עדים או ראייה, כשאותם עדים או ראייה היו איתו **ז** במדינה, אבל אם היו במדינת הים ואח"כ באו **ק** מקבלים אותם, וה"ה אם מצא חבילה של שטרות שהיו מופקדים אצל אחר, לפיכך אם אמר אין לי עדים כלל לא כאן ולא במדינת הים ולא ראייה לא בידי ולא ביד אחר, אינו יכול לסתור הדין.

א ה. בד"א בגדול, אבל ביורש שהיה קטן כשמת מורישו, אפי' באו עליו טענות אחרי שהגדיל ואמר אין לי עדים ואין לי ראייה, ואחר שיצא מביה"ד אמרו לו אחרים אנו יודעים לך עדות או ראייה, **י** הרי זה מביא וסותר, שאין היורש קטן יודע כל ראיות מורישו.

עין משפט ל.מ. **הו"מ סימן נו פעיף א**

א. בזמן שהדבר מושלש ביד השליש **ש** הוא נאמן כשני עדים, ואפי'

צ. ואפי' העדים היו בעיר רק שהוא לא ידע מהם שחזרו ממדינת הים מהני לסתור. כ"כ הב"ח. ואם הראייה הייתה אצל אחר בעיר אינו סותר, דכשהוא מצוי האחר בעיר הוי מצוי אצלו. סמ"ע.

ק. שיכול לטעון ולומר זה שאמרתי אין לי עדים ואין לי ראייה מפני שלא היו מצויים אצלי. ודוקא שהוא טוען כן אבל אין טוענין בעבורו, נתיבות.

ר. הסמ"ע כתב דהרא"ש חולק על דין זה, וכתב דכיון שנעשה גדול אחרי מיתת אביו ודאי חקר קודם, והב"י כתב דאין זה כדאי לסתור דברי הרמב"ם.

ש. מברייתא גיטין ס"ד ע"א ותוספתא הביאה הרי"ף. שהרי נתנו לו נאמנות ונאמן נגד הלוח והמלוה כשני עדים, אבל אם ישנם עדים שמכחישים אותו, הם נאמנים יותר ממנו כמ"ש הטור.

וכתב הש"ך דאם עד אחד מכחיש השליש אין הלוח שכנגדו צריך לישבע ש"ד נגד העד, ואפי' היסת א"צ לישבע, שנאמר שהשליש הוי ליה עד כנגד עד, ואז הנתבע צריך לישבע היסת כמ"ש בסי' פ"ז סעיף ו', אלא כאן השליש יש לו כח כב' עדים, וא"כ זה שהשליש מסייעו א"צ לישבע אפי' היסת, אע"פ שיש עד אחד שמכחישו, דלעולם כל זמן שאין ב' עדים שמכחישים השליש הוא נאמן.

שהוא קרוב, ואין צריך ^ה לישבע. ואפי' ^א שעבר הזמן שהיה צריך להחזירו לאחד מהן ולא החזירו עדיין, הוא נאמן, ואפי' ^ב הכחישו אחד מהם ואמר שלא עשאו שלישי, השלישי נאמן, ואפי' הכחישו שניהם השלישי, השלישי נאמן, והוא שהכחישו אותו על עצם השלישות, אבל אם מכחישים אותו בסכום שהושלש אצלו, דאז הוה ליה ^ג נוגע בדבר ^ד אינו נאמן.

^א ב. שטר שיצא מתחת יד השלישי אפי' מקויים ^ה נאמן השלישי לומר פרוע הוא, ^ו שאילו רצה שורפו או קורעו, וה"ה במת השלישי ונמצא ^ז כתב יוצא מתחת ידי השלישי ששטר זה פרוע, הרי זה פרוע, אע"פ

^ה ת. פי' שהשלישי א"צ לישבע ונאמן בלי שבועה. סמ"ע ס"ק ג'.

^א א. אבל אם השלישי המלוה שטרו ביד אחד, ע"מ שהשלישי יעשה לו פשרה או דין עד זמן פלוני, ועבר הזמן ולא עשה יחזיר לו שטרו, כ"כ הרשב"א סמ"ע ס"ק ו'.

^ב ב. לא מבעיא אם טוען שלא עשאו שלישי אלא רק בתורת פקדון מסרו לידו, שאין מועיל לבטל השלישות הואיל שהוא מודה שהאמינו עליו דרך פקדון, אלא אפי' מכחישו וטוען גזלת ממני, והלה אומר לא כי, אלא שלישי מניתני בינך ובין פלוני נאמן השלישי, דלא חשדינן איניש לגזול, וגם לנפילה דלא שכיח לא חיישינן, וע"כ ה"ה אם הלוח יטען שנפל ממנו השטר אחר שפרעו, והשלישי מצאו אינו נאמן נגד השלישי. סמ"ע ס"ק ז'.

^ג ג. ואפי' מודים בשלישות, והש"ך חולק וסובר דאפי' יש הכחשה בסך השלישות של המעות, נאמן השלישי במה שאומר בשבועה, ע"ש.

^ד ד. כיון שהוא חייב שבועה, מלשון הרמב"ם בפ' ט"ז מהלכות מלוה מעובדא דההיא איתתא בסנהדרין ל"א ע"א.

ומ"מ במקום שיש לשלישי מיגו נאמן, ויכולים אז להשביעו גם בטענת שמא, מהגהות מרדכי הביאו הרמ"א. והיינו בהכחשת המעות. ועיין בש"ך מה שפירש.

^ה ה. ממציעא כ' ע"ב. ומימרא דרב ירמיה בר אבא אמר רב. ואפי' הניח לדבר לקיים השטר ושתק כל הזמן, ורק אחרי שנתקיים השלישי אמר פרוע נאמן, כ"כ הסמ"ע. והש"ך חולק בזה דאם עשה מעשה להמתין עד שיקיימוהו ושתק אינו נאמן.

^ו ו. ואפי' שביה"ד ראו כבר השטר, מ"מ כיון שהיה פעם בידו לשרופו או לקורעו, האמינוהו בכל מה שיאמר הגם שאין בידו כעת. נתיבות ס"ק י"א.

^ז ז. אם זה כתב של אדם אחר ולא של השלישי, צריך שיהיה סימן שנכתב או הונח מדעת השלישי, דבלי זה אנו אומרים שהשלישי לא הניח כתב זה.

שאינן עדים על הכתב יד.

א. כתב יד יוצא מתחת יד המלוה ששטר זה פרוע, אפי' בכתב ידו של המלוה ה' אינו כלום.

דף לא:

עין משפט א. חו"מ סימן פה פעיף יח

יח. יט. המוצא שובר בשוק, ט' בזמן שהמלוה מודה מחזירו ללוה, ואם אינו מודה לא יחזירנו לא לזה ולא לזה.

יח. כ. נמצא שובר ביד המלוה על אחד משטרותיו שהוא פרוע, כ' אינו גורע מכח השטר, אפי' אם הוא כתב יד ל' הלוה או המלוה עצמו, אלא אם

ה. שאינו אלא כמשחק, כ"כ השו"ע בסי' ס"ה בסופו, דאפי' נמצא שובר ביד המלוה על אחד משטרותיו לא נתגרע כח השטר הזה, אלא אנו אומרים שהכינו באולי יבא הלוה פתאום לפרוע לו, סמ"ע ס"ק י"ב.

ט. אפי' שהמלוה בא בהודאתו להפקיע חובו ממי שחייב לו מ"מ מחזירין ללוה, כמ"ש הב"ש באבה"ז סוף סימן ק"י ועיין בנתיבות ס"ק מ"ד.

ואם הלוה מודה שזה שייך למלוה לדעת הסמ"ע אין מחזירין דחיישינן לקנוניא, ולדעת הש"ך מחזירין, ובנתיבות כתב דהעיקר כהסמ"ע שאין מחזירין ע"ש.

י. וכאן השובר אינו מקויים אבל במקויים יחזיר ללוה אפי' אין המלוה מודה. נתיבות ס"ק מ"ה. וכמו שמסיים השו"ע בסוף הסעיף י"ח, דאמרינן פרעו וקיימו וחזר והפקידו ביד המלוה, כ"כ בסמ"ע ס"ק ס"ג.

כ. אפי' עדים חתומים על השובר ואפשר לקיים חתימתן. ואם נמצא שטר מתנה שאחד נתן לו ר' זהובים ושובר כנ"ל עמו שנפרע השובר כשר כ"כ הש"ך, אבל בתומים כתב דאין חילוק בין שטר מתנה לשטר חוב וכתב הנתיבות דהעיקר כהתומים.

ואם נמצא בין שטרותיו שטר צוואה שכתוב בה הרבה דברים, ובתוך הצוואה כתוב ששטר זה פרוע, בזה, השטר בטל כ"כ התומים. נתיבות ס"ק מ"ו.

ל. והש"ך כתב דאם זה בכתב יד הלוה, השובר כשר. ובכתב יד המלוה שכתוב בלשון הודאת עצמו באופן המועיל כתב דצ"ע אם כשר. ש"ך ס"ק נ"ב.

נמצא השטר בין שטרותיו ^מ הקרועים ואע"פ ששטר זה שכתוב עליו השובר אינו קרוע, השטר איתרע ^נ וסומכין על השובר אפי' אין עליו עדים.

אבל שטר שנמצא בין שטרותיו הקרועים, ואין שובר איתו אפי' בלי עדים, לא נגרע כוחו ^ו וגובין בו.

עין משפט ב. חו"מ סימן פה סעיף יט

ט **כא.** שובר שביד שלישי ואומר שהוא פרוע נאמן, אפי' אין עליו עדים, ^ע ואפי' מת השלישי השובר כשר, והוא ^פ שהשטר בידו ג"כ עם

מ. וה"ה אינם קרועים אלא הפרועין. ומהר"א ששון נסתפק אי בעינן דוקא כולן קרועים או פרועין או מספיק רובן ע"ש. בש"ך ס"ק נ"ה.

נ. וקורעין השטר אפי' שהמלוה טוען ברי שאינו פרוע, ש"ך ס"ק נ"ז. וי"א מה שהמוכר יכול למחול אינו אלא אם המוכר לא היה חייב ללוקח, או שיש למוכר במה לפרוע, אבל אם היה חייב לו ואין לו במה לפרוע, שמעכשיו הלוה משועבד ללוקח כמבואר בסי' פ"ו אינו יכול למחול, כ"כ המרדכי בפ"ב דכתובות, והרמב"ן והרא"ש והתוס' חולקים שגם בכה"ג המוכר יכול למחול והביאם הרמ"א בסוף סעיף כ"ו. והעיקר כדעה ראשונה וכן סתם המחבר שם בסי' פ"ו סעיף ה'.

ס. ודעת הש"ך אפי' בלי שנמצא עם שובר רק עם הקרועים או הפרועים, והיורשים טוענים שמא איתרע השטר, אבל אם יורשי המלוה יודעים שהונח השטר עם הפרועים מסיבה אחרת ולא מסיבת פירעון אפי' שאינם יודעים אם נפרע הוי כטוענים ברי שלא נפרע והשטר כשר. נתיבות ס"ק נ'.

ואם בשובר חתומים עדים והם לפנינו, ישאלו העדים ויעשו על פיהם אבל אם הם לא לפנינו או שאינם זוכרים אינו כלום השובר לגרוע מכח השטר, וסיפא זו בלשון המחבר בסוף הסעיף, חוזר על תחילת הסעיף בנמצא שובר לבד ביד המלוה. וגובין בו. אפי' יורשיו דכל שנמצא בבית המלוה הוא בחזקתו ואומרים שנזדמן שנתערב בין הקרועים, כ"כ הסמ"ע ס"ק ס"א.

ע. רמב"ם פ' ט"ז מהלכות מלוה ממשנה דאם יש עמהם סמפון בדף כ' ע"א.

פ. ואפי' השלישי אינו יודע אם פרוע כמו במת השלישי, ומה שכתב שהשלישי אומר פרוע לאו דוקא אפי' אינו יודע ורק שמבררים כמה שאפשר, כ"כ הסמ"ע והש"ך ונתיבות ס"ק כ"ג.

השובר אבל אם אין השטר בידו ואין עדים על השובר ז אינו כלום, ואם יש עליו עדים אם הוא מקויים כשר ואם אינו מקויים ק יתקיים בחותמו. ואם השליש מת לא יחזירו היורשים לא ללוה ולא למלוה, ר אפי' שהחייב מודה שהמלוה הפקידו בידו ועדיין לא נפרע חובו, לפי שחוששין ש לקנוניא לפיכך ה אין גובין בשטר חוב זה שהשובר יוצא עליו, ואין קורעין אותו.

ח"מ סימן מה סעיף ב

עין משפט ג.

כב. שובר שכתוב על גוף השטר שנפרע כולו א או מקצתו אפי' יוצא מתחת ידי המלוה ואפי' שאין על הכתב עדים עושים כמו שכתוב

צ. והוא שאין חתימת יד המלוה, ואז אפי' השליש חי ואומר פרוע אינו נאמן, אבל אם יש חתימת יד המלוה נאמן השליש שפרוע, נתיבות ס"ק נ"ד.

ק. פי' יתקיימו החתימות ע"י עדים, והש"ך כתב דאפי' אינו יכול לקיימו כיון שהמלוה מודה שהעדים חתמו אמת, והשליש יכול לקיים מהימן השליש, אבל העיקר כדברי המחבר, נתיבות ס"ק נ"ה.

ר. אבל אם המלוה מודה מחזירין ללוה כ"כ הסמ"ע ס"ק ס"ט, והש"ך חולק וס"ל דחיישינן שאח"כ הלוה יחזירנו למלוה, והעיקר כהסמ"ע.

ש. ואף שבסעיף ב' כתב דלא חיישינן לקנוניא כאן שלא איתיליד ריעותא בשובר, השובר בתוקפו והשטר בטל, ש"ך.

ת. היינו ממשעבדי אין גובין.

א. והסמ"ע בס"ק ע' פירש היינו שמקצתו כתוב נגד השטר ומקצתו מתחת כתב השטר, אבל אם נכתב כל השובר למטה מהשטר נאמן המלוה שלא פרוע במיגו דהוה גיזו ליה. והוסיף דכל זה כשהמלוה חי וטוען ברי שלא נפרע אז נאמן במיגו זה אבל ליורשיו לא טוענים.

והש"ך והט"ז דעתם דאפי' השובר כולו כתוב למטה מהשטר אין המלוה נאמן לומר שאינו פרוע במיגו דהוי מיגו במקום חזקה דאילו לא נפרע לא היה מריע השטר בכתיבת שובר זה. נתיבות ס"ק נ"ט. ובספר פעמוני זהב כתב בשטרות שלנו שיש בהם שני דפים שבאחד כתוב השטר והדף השני חלק, ובא המלוה וכתב השובר בדף החלק, או שכתב בו פירעון, ודאי שגם בזה יחלוק הש"ך דאיתרע שטר זה ועיין בט"ז.

בשובר. וה"ה ^ב נמצא בפנקסו כתוב שטר זה פרוע.

עין משפט ד.ה. **ח"מ סימן כ פעיף א**
 עיין לעיל דף לא. עין משפט ז.ח.ג.

עין משפט ו. **ח"מ סימן יד פעיף א**

א. שני בעלי הדין ^ג שאחד אומר נלך לביה"ד הגדול ואחד אומר נדון כאן, כופין אותו ודן בעירו.

ב. אם אחד מבעלי הדין אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני שמא טעיתם, כותבים ^ד ונותנים לו, ואח"כ מוצאים ממנו ^ה מיד מה שחייבו אותו.

ג. בלוח ומלוה וכן בנגזל או ניזק שיש להם עדות או ראייה לדבריו אם אמר נלך לביה"ד הגדול, ^ו שומעין למלוה, וה"ה לנגזל ולניזק, ^ז וכופין הצד שכנגד ללכת אחריו, אבל בטענות שותפין או טענות שווים

ב. היינו בפנקסו של המלוה והסמ"ע הגיה במקום מצא נמצא, היינו שנמצא ע"י אחרים דאי בלאו הכי נאמן המלוה במיגו.

ג. ולדעת הרמב"ם היינו אם הנתבע אומר כן אבל לתובע שומעין אם יש רגליים לדבר לטענותיו ללכת לביה"ד הגדול. רמב"ם פ"ג, ומסנהדרין דף ל"א ע"ב מרב ספרא אמר ר' יוחנן. והשו"ע העתיק לשון הרמב"ם דאינו מחלק בין ביה"ד הגדול לבית הועד שהוא מקום קיבוץ חכמים. אבל התוס' והרא"ש מחלקין וס"ל דעל בית הועד אמרו בגמ' דשומעין לתובע האומר לילך שם כשיש רגליים לתביעתו, ואין שומעין לנתבע האומר כן. אפי' שהנתבע אומר שאני אתן לו כל הוצאותיו. אבל באומר לביה"ד הגדול שומעין גם לנתבע מ"מ בזמן הזה אין נוהגין לכפותו. סמ"ע ס"ק א'.

ד. פי' דאין צורך לכתוב לו טעמים וראיות אלא הטענות. וכאן מיירי שדנים אותו בעירו ע"י כפייה, וע"כ כותבין לו, כ"כ בסמ"ע ס"ק ב'.

ה. ואם יביא כתב מביה"ד הגדול, שטעו יחזירו לו מה שהוציאו מידו. סמ"ע.

ו. כך פירש הסמ"ע את דברי השו"ע בסעיף א' ד"ה במה דברים אמורים ע"ש.

ז. והיינו כשאין המלוה הולך בלא"ה לשם, אבל אם הולך לשם המלוה בלא"ה, גם הלוה כופה למלוה. כ"כ המהרי"ק. ועיין בש"ך ובקצות ס"ק א'. וכיום אין נפ"מ כי אין לנו בי"ד הגדול כמש"כ הרמ"א.

*****
 את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

ה אין שומעין לאחד להכריח חברו ללכת איתו לביה"ד הגדול, אלא דן עמו במקומו או נשבע ונפטר, וה"ה **ט** בזמן הזה שאין ביה"ד הגדול. וי"א דבי"ד חשוב שבכל דור הוי בי"ד הגדול.

ד. נתבע יכול לדחות חברו מלדון עמו **י** עד שלושה ימים, אבל **כ** אורח שתובע לבני העיר צריך לדון עמו מיד ולא יכולים לדחותו, וה"ה בני העיר שתובעים האורח דנים אותו מיד.

ה. התובע הולך אחר **ל** הנתבע אם הנתבע בעיר אחרת, אע"פ שבעיר התובע בי"ד יותר גדול ואפי' לנתבע יש מעות בפקדון בעיר התובע, **מ** אא"כ יכול לעכב את מעותיו ואז **נ** מודיעים לנתבע ודנים במקום שמעותיו שם.

ה. ודעת הטור בשם ר"ת הביאו הרמ"א דאין חילוק וכל אחד גם בטענות שוות יכול לכוף חברו ללכת לביה"ד הגדול, אבל היום נהגו כל זמן שיש בי"ד בעירו אין אחד יכול לכוף כי אין לנו עכשיו בי"ד הגדול מהרי"ק.

ט. אבל אם יש חכמים גדולים מומחים ורבים או במקומות שיש תלמידים שאינם כמותם אם אמר המלוה נלך לפלוני ופלוני הגדול ונדון לפניו, כופין את הלוה והולך עמו.

י. והסמ"ע בס"ק י"ב כתב דוקא בנותן קצת אמתלא לדחייתו אז שומעין לו עד יום ג' כדינא דגמ', והטעם דלמא אניס ליה, אבל כשהוא בעיר מנדין אותו ביום הראשון.

כ. מרדכי בשם מהר"ש ברמ"א. ומהרי"ק בשורש י"ד.

ל. מגמ' בבא קמא דף מ"ו ע"ב מאן דכאיב ליה וכו'... ובשו"ת יביע אומר חו"מ ח"ז סי' ד' העלה דהגם שהאשה הולכת אחר בעלה מ"מ בי"ד יש לו להתחשב בה אם יש לה ילדים קטנים ואינה יכולה לעזוב אותם לבדם ולקיים הדין במקומה עיי"ש.

מ. פירוש שהדין נותן שיכול לעכב לו מעותיו קודם שירד עמו לדין כמ"ש בס"ע ע"ג כגון אם לא יעקלם יפזרם הנתבע ולא יפרע לו, או לא יוכל להביאו למשפט. סמ"ע ס"ק ט"ו.

נ. ומהרי"ק כתב דנשתרכב המנהג לעקל המעות של הנתבע בכל מקום שהם, ולפ"ז היה נראה דצריך אז לדון עמו שם עם הנתבע ג"כ בכל מקום שעיקלו, מיהו מדברי הרמ"א בס"ע ע"ג סעיף י' לא משמע הכי, סמ"ע ס"ק י"ז. ועיין בס"ע ע"ג מתי יכול לעכב מעותיו ואז דנים במקום שמעותיו שם, והוא מת"ה סי' ש"ה.

* ו. אם יש לו תביעה נגד בנו, ^ב צריך הבן לילך אחר אביו אף שהוא הנתבע.

* ז. עשיר ^ג מוחזק אלם בעירו מוצאין אותו לדון בעיר אחרת, אף שהוא הנתבע ואפי' שהבי"ד שבעירו של הנתבע יותר גדול.

עין משפט ז.ז. אה"ע סימן קסו פעיף א

א. היבמה הולכת אחרי היבם למקום שהוא שם ^ב, ובי"ד נותנים עצה לשניהם אם לייבם או לחלוץ. ודוקא שבמקום היבם יש שם בי"ד, והוא במקום דירתו ^ג, ואם דר בין הכותים או בין הדיוטות שאינם יודעים סדר החליצה אין הולכין אחריו, אלא כופין אותו הוא לילך למקום בי"ד, ויפטור את יבמתו.

עין משפט ט. חו"מ סימן יד פעיף א

עיין לעיל עין משפט ו

ס. מיור"ד סי' ר"מ סעיף ח'. ע"ש. ואם האשה צריכה ללכת אחרי בעלה גם כשהיא תובעת כמו בבן אחרי אביו, העלה בשו"ת יבי"א ח"ז סי' ד' דאם נישאת בעירו וגרה עמו זמן מה, ואח"כ עזבה לבית אביה לעיר אחרת, צריכה לבוא ולהתדיין במקומו. מ"מ בגלל הילדים הקטנים הבעל חייב להתדיין במקומה. וכן אם הנתבע ת"ח כלפי התובע העלה שם דרך ברבו מובהק התלמיד הולך אחר התובע וכדין בן שהולך אחרי אביו.

ע. וה"ה אם אינו אלם רק שהוא גדול בחכמה ומעלה או שרוב בני העיר סרים למרותו יכול הנתבע לומר שרוצה לדון בעיר אחרת, כ"כ הכנה"ג הביאו הנתיבות בחידושים ס"ק י'.

פ. ממסקנת הגמ' בסנהדרין דף ל"א ע"ב ורמב"ם בפ"ב.

צ. משמע דאם הלך ממקום דירתו, כופין אותו לבוא למקומה, ולא רק למקום דירתו שיצא משם, מנ"י בב"ש.

עין משפט י.

ה"מ סימן א סעיף א

א. בזמן הזה ק' דנים הודאות, הלואות, כתובות, ירושות, מתנות ומזיק ממון חבירו, שהם דבר המצוי, י' ויש בו חיסרון כיס.

אין דנים דיני קנסות וכן דין חצי נזק דקנסא הוא, אבל חצי נזק צרורות שזה ממון דנים.

ב. דבר שאינו מצוי כגון חבלה של ש' בהמה בחברתה, או מצוי אך אין בו חיסרון כיס כגון תשלומי כפל וארבעה וחמשה וקנסות, אין דנים.

ג. היזק דאש ובור י"א ת' דאין דנים וי"א שדנים.

ק. כתוב בתורה "אלה המשפטים" אשר תשים לפניהם ודרשו חז"ל לפני אלהים הכתובים בפרשה דהיינו סמוכים, ואנו היום הדיוטות ע"כ אין דנים בזה"ז מן התורה אלא מכח שליחותם של הראשונים, ואין עושין שליחותם אלא בדבר ששכיח ויש בו חסרון כיס. והוא מגיטין פ"ח ע"ב, וקמא פ"ד ע"ב, וסנהדרין דף ג' ע"א, והודאות והלוואות היינו שמעידים שבפנינו הודה לו, או שמעידין שבפנינו הלוח לו, וה"ה בלא עדים לענין להשביעו שבועת היסת.

ובספר שער המשפט נסתפק אם קבלו עליהם דיינים לדון להם דינים אלו שאין דנים אותם בזמן הזה אי מהני הקבלה, כמו שמהני קיבלו עליהם קרוב או פסול כמובא בסימן כ"ב או שיש לחלק, וסיים וצ"ע לדינא.

ועוד הסתפק אם חייב המזיק בדיני קנסות לצאת י"ש או לא, ועיין בקצות בס"ק ד' דלא חייבו לצאת י"ש, דהדבר תלוי "באשר ירשיעון אלהים". אך בנתיבות בחידושים סי' ל"ח ס"ק ב' משמע דחייב לצאת י"ש, וכתב דאף דלא דנים מהני תפיסה ע"ש.

ר. כל זה בממון דבעינן חיסרון כיס אבל בשאר דברים הכל תלוי במצוי, וע"כ כופין על הגט בזה"ז מדין מצוי. וקבלת גירות כתב הסמ"ע דזה לא שכיח, וא"כ צ"ע איך דנים היום בקבלת גירות, וכתב אולי משום שזה דברים גדולים דנים כמש"כ הר"ן ע"ש, אך היום זה ודאי יותר שכיח ודנים, ועיין ברמב"ן ורשב"א דהעירו וכי אלימי בי"ד היום להתירו בבת ישראל, והודאות והלוואות שאני דהפקר בי"ד הפקר, וגט שאני דכל מקדש אדעתא דרבנן מקדש.

ש. היינו ע"י קרן, אבל בהיזק דשן ורגל מצוי הוא ודנים.

ת. לדעת הש"ך אין דנים שזה לא מצוי, אבל לדעת הקצות בס"ק ב' דנים בזה"ז גם אם ובור דלא בעינן מומחין בהם, וכמו שכתבו בתוס', ובספר פעמוני זהב להמלאך רפאל אנקאוה כתב להוכיח דלדעת מר"ן השו"ע בסי' תי' סעיף ל"ז דדנים.